

28.3.2026

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta (HE 174/2025)

Suomen Punainen Risti pitää hallituksen esityksen tavoitteita kiitettävinä ja tarpeellisina. Esitys vastaa Suomen Punaisen Ristin jo pitkään esille nostamaan tarpeeseen mahdollistaa poikkeusoloissa humanitaarisen avustustoiminnan nopea käynnistäminen. Esityksen tavoitteiden toteutuminen on esitettyssä muodossa kuitenkin jossain määrin epävarmaa.

Keskeinen huomiomme on:

- **Hyvinvointialueen johtovastuuseen tulee sisältyä mahdollisuus ohjeilla ja valvonnalla varmistaa kansainvälisen terveydenhuollon henkilöstön toimintaedellytykset hoitaa potilaita mahdollisimman itsenäisesti.**

Suomen Punainen Risti tekee laajaa humanitaarista auttamistyötä Suomessa ja maailmalla osana kansainvälistä Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikettä, joka toimii kaikkialla maailmassa, avustaen mm. konfliktien keskellä eläviä ihmisiä perusperiaatteidensa mukaan tasapuolisesi ja riippumattomasti. Suomen Punaisella Ristillä on vuosikymmenten kokemus lääkinnällisestä humanitaarisesta avusta eri puolella maailmaa. Viime vuosina järjestö mm. on ylläpitänyt liikkuvia klinikoita Ukrainassa ja tälläkin hetkellä järjestö toimii osana Punaisen Ristin kansainvälisen komitean kenttäsairaaiaa Gazassa.

Hallituksen perusteluissa todetaan, että kansainvälinen henkilökunta voisi harjoittaa säänneltyä terveydenhuollon ammattia ilman valvojan myöntämää oikeutta. Heitä *ei tällöin myöskään koskisi terveydenhuollon ammattihenkilölaissa säädetyt ammattihenkilön oikeudet ja velvollisuudet.*

Viittaus ammattihenkilölain oikeuksiin jättää epäselväksi, minkälaiset toimivaltuudet kansainväliselle henkilökunnalle käytännössä jäisi ja olisiko potilaiden hoitaminen käytännössä lainkaan mahdollista itsenäisesti.

Esityksen mukaan Suomeen saapuva kansainvälinen terveydenhuollon henkilöstön tehtävät tulisi suunnitella niin, että he pystyvät toimimaan suomalaisten ammattihenkilöiden apuna. Esityksen mukaan kansainväliseen apuun osallistuvien kielitaidosta, kokemuksesta ja toimintatavoista riippuen he tarvitsisivat hyvinvointialueiden henkilöstön tukea muun muassa potilastietojen kirjaamista, lääkkeenmäärittämisestä ja tulkkaamista vaativissa tilanteissa.

Esityksessä viitataan myös hyvinvointialueen henkilökunnan tukeen ja kansainvälisen henkilökunnan asemaan osana hyvinvointialueen johtovastuuta. (s. 19: "Käytännössä tämä tarkoittaisi, että hyvinvointialueen tulisi huolehtia esimerkiksi siitä, että potilasasiakirjamerkinnät tulevat tehdyksi lain edellyttämällä tavalla, vaikka avustustehtävässä oleva työntekijä ei pääsisi niitä itse kirjaamaan. Lisäksi kansainväliseen apuun osallistuvien terveydenhuollon ammattilaisten rinnalla tulisi työskennellä riittävästi lääkkeenmäärittämisoikeutettuja laillistettuja ammattihenkilöitä"). Esityksen

28.3.2026

mukainen toiminta osana hyvinvointialueiden organisaatiota edellyttää siten, että hyvinvointialueilla on riittävästi henkilökuntaa käytössään.

Kenttäkokemuksen pohjalta Suomen Punainen Risti toteaa, että hyvinvointialueen resurssit ohjaamiseen tai kirjauksissa tai lääkemääräyksissä tukemiseen voivat tilanteen mukaan vaihdella lähes normaaleista täysin riittämättömään. **Tilanteissa, joissa on päädytty kansainvälisen avun pyytämiseen, kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä on kuitenkin todennäköisesti jo merkittävästi kuormittunut. Kansainvälisen henkilökunnan käyttö ei palvele poikkeusolojen tarpeita, mikäli sen tukemiseen tarvitaan hyvinvointialueelta ylimääräisiä resursseja tilanteessa, jossa niistä on jo valmiiksi pula.**

Tilanteen mukaan kansainvälinen henkilökunta voi joutua tekemään hyvin erityyppistä toimintaa perusterveydenhuollon tukemisesta aina vaativaan kenttäkirurgiaan. Käytännössä esimerkiksi perusterveydenhuoltoa tarjoavien liikkuvien klinikoiden toiminta edellyttää, että siellä voidaan itsenäisesti päättää mm. lääkkeiden käytöstä. Kenttäsairaalaolosuhteissa puolestaan tulee olla mahdollisuus vähintään tarvittavien lääkkeiden käyttöön omassa toiminnassa (esim. anestesia) ja jatkohoitoon tarvittaviin lääkkeisiin sekä mahdollisuus päättää muista mahdollisesti vaativistakin toimenpiteistä itsenäisesti.

Kuten esityksessäkin on todettu, kriisitilanteen luonteesta riippuen olosuhteet ovat ennakoimattomia ja voivat muuttua nopeasti, joten toimintaa ei ole mahdollista kaikkien yksityiskohtien osalta etukäteen suunnitella. **Esitettävän lainsäädännön ei kuitenkaan tule johtaa tilanteeseen, jossa käytännön hoitotoiminta on mahdotonta joko lainsäädännön epäselvyyden tai hyvinvointialueiden resurssipulan vuoksi.**

Hyvinvointialueen johtovastuuseen tulee sisältyä mahdollisuus ohjeilla ja valvonnalla varmistaa kansainvälisen terveydenhuollon henkilöstön toimintaedellytykset hoitaa potilaita mahdollisimman itsenäisesti. Tällöin hyvinvointialue voi itse omien tarpeidensa ja resurssiensa pohjalta ohjata kansainvälisen hoitohenkilökunnan toimintaa.

Eero Rämö
pääsihteeri
Suomen Punainen Risti